

Nrodní podnik ELEKTRO - PRAGA v Jablonci nad Nisou a jeho základy založili pánové Gustav Kramer (1841 - 1915) a Adalbert (Albert) Löbl (1839 - 1923), kteří v roce 1868 založili firmu Kramer & Löbl na zpracování sklářských polotovarů. Úplně na začátku provozovali dílnu na zpracování skla.

Toto období bylo zakončeno rokem 1898, kdy změnili výrobní program po třiceti letech na výrobu svítidel. Příchodem Löblova syna Huga (16. 7. 1875 - 19. 2. 1942) v roce 1908 do této firmy se výrobní sortiment změnil radikálně. Začal se vyrábět elektrotechnický spotřební materiál a vybudovala se nová továrna v Jabloneckých Pasekách (Fabrik elektrotechnischer Artikel). Od 20. let si vedla velmi úspěšně a na trh uvedla první otočné spínače. a řadu výrobků domovní instalace.

V roce 1938 po záboru museli majitelé opustit své domovy a vzdát se vlastnictví ve firmě a provozech. Dne 2. 2. 1940 došlo k arizaci a podnik vedl Hans Bullmann, německý obchodník z Liberce. Firma změnila název na HANS BULLMANN - WERKE für Elektronik und Feinmechanik.

V květnu firma přešla pod národní správu a dne 1. 1. 1946 byla firma znárodněna. V roce 1946 vznikl národní podnik ELEKTRO - PRAGA, který obnovil předválečnou výrobu elektrotechnického sortimentu. V období 1946 - 1993 se stal známým výrobou různých výrobků. Snad nejznámější je spínač "Stiskem zapni, tahem vypni". Během socialistických let docházelo často k reorganizacím a zřizování pobočných závodů (Rýnovice, Stráž nad Nisou, Hlinsko, Dolný Kubín - podniků ws výrobou různého elektotechnického sortimentu) či odloučených pracovišť (Tanvald, Kremnica, Písek). Nakonec Elektro - Praga Jablonec nad Nisou kromě svého hlavního sídla měl dva pobočné závody v Tanvaldu a Valdicích.

V roce 1994 došlo k privatizaci a podnik dnes existuje pod názvem ABB Elektro Praga a pokračuje ve výrobě elektrotechnického sortimentu. Zajímavou a podorbou historii tohoto subjektu lze nálezt na www.docplayer.cz.

Období 1946 - 1992 (výplatní otisky ve tvaru zoubkovaného obdélníku, Československo)

V tomto období a v rámci státního celku ČESKOSLOVENSKO vyplácel jablonecký subjekt zprvu výplatním tsojem Francotyp, otisk sběratelsky FR 8h - 4m - 2k (bez můstků), posléze otiskem FR 8h - 4m - 1k, a na konec období od 70. let) výplatním strojem Postalia. Stroj vystřídal několik dohlédacích pošt -- JABLONEC nad NISOU 1, JABLONECKÉ PASEKY, JABLONEC nad NISOU 2 a 466 02 JABLONEC NAD NISOU 2.

Z tohto hlediska, ale i z dalších jsou otisky velmi zajímavé.

Stroj FRANCOTYP

JABLONEC nad NISOU 1

Otisk s datem 13. 6. 49

FR 8h - 4m - 2k (bez můstků v denním razítku)

Další zajímavosti otisku:

- výplatní razítko - atypické výplatní znaménko ve tvaru velkého dutého kroužku a neobvyklými číslicemi (zarovnané, oválné s většími rozestupy mezi jednotlivými číslenými údaji - vzorník Dšurst - Eich rok 1980 tyto číslice neuvádí)
- denní razítko - neobvyklé číslice - vysoké, robustní s tečkami za dny a měsíci.

JABLONECKÉ PASEKY

FR 8h - 4m - 1k

Otisk s datem 31 7 59

Zajímavosti:

Stroj byl přemístěn do provozů v Jabloneckých Pasekách (Podhorská ulice?), dohlédací pošta změněna, denní razítko vyměněno, jinak beze změny, bez teček v datu za údaji dnů a měsíců.

JABLONEC nad NISOU 2

Otisk s datem 30 10 73

Zajímavosti:

Změna dohlédací pošty, jednokruhové denní zůstává.

Stroj POSTALIA

Změna výplatního stroje.

Nový dohlédací pošta 466 02 JABLONEC NAD NISOU

Období použití: - 12/78 - 11/88 -

Otisk s datem 10. 6. 82

Nakonec třešnička na dortu:

Zásilka odeslaná z n.p. ELEKTRO - PRAGA a vyplacená tímto strojem Postalia dne 27. 12. 78, adresát ELEKTROODBYT n.p. Praha 1.

Podatelna příjemce zásilky se na líci a na rubu několikrát zvěčnila otiskem svého výplatního stroje s nulovou hodnotou - datum: první den v novém roce po vánočních svátcích - otisk sběratelsky FR á - 0 - 4m (g). Příchozí razítko nebo zkušební otisk či hrátky se strojem?

A na úplný konec dvě podoby výplatních otisků předchůdce Elektro - Praga. Firma Kramer & Löbl vyplácela zásilky v období I. republiky (pravděpodobně do podzimu roku 1938) těmito otisky. První otisk je poštou prošlý (datum 11. 5. 33). Druhý otisk existuje jen jako otisk 1. dne s datem 1. 8. 38. Dočkal se tento otisk vzhledem k událostem roku 1938 vůbec svého použití v poštovním provozu.? Zatím se neobjevil ve veřejném prostoru poštou prošlý otisk. Doba byla nejistá a čas oponou trhnul.

Zajímavé je, že ke změně označení došlo na základě zvýraznění právní podstaty (změna?). Podnikatel židovského původu ing. Hugo Löbl uvedl nově I v označení akciovou společností.

K arizaci došlo záhy poté - 2. 2. 1940. Firemní značka a názvy otců zakladatelů musely zmizet. Nový majitel - německý obchodník z Liberce - Hans Bullmann - vyplácel zásilky svým výplatním otiskem Původní majitel Hugo Löbl byl deportován transportem B č. 208 dne 21. 10. 1941 do koncentračního tábora v Lodži. Tam byl popraven dne 19. 2. 1942.

Dohlédací pošta: JABLONECKÁ PASEKY / SCHLAG pro oba.

Viz též příspěvek ARIZOVANÝ OTISK o předchůdcích těchto otisků na tomto webu.